

Agenda 2030
na rzecz zrównoważonego rozwoju
- implementacja w Polsce

CELE **ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU**

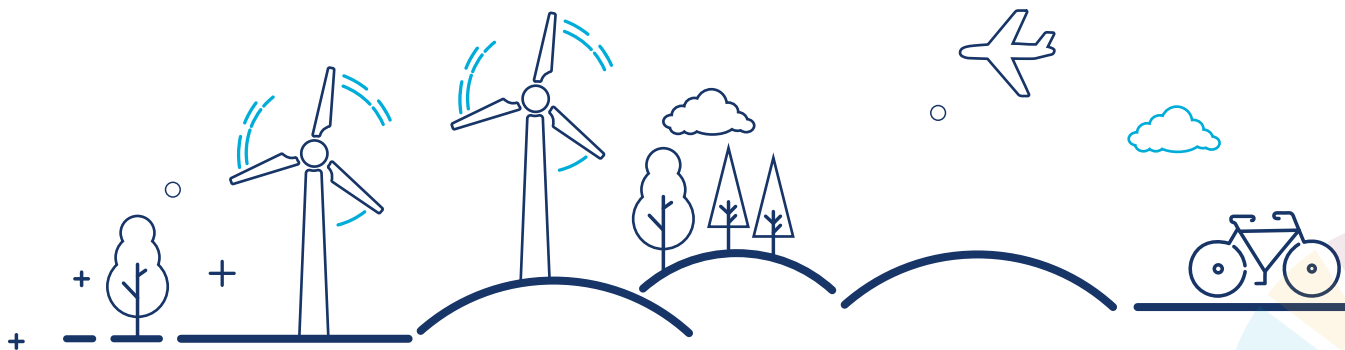
Czym jest zrównoważony rozwój?

Ideę zrównoważonego rozwoju trafnie oddaje zdanie z Raportu Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju z 1987 r. ***Nasza wspólna przyszłość „zrównoważony rozwój to taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie”***. Zrównoważony rozwój to solidarność międzypokoleniowa polegająca na znajdowaniu takich rozwiązań gwarantujących dalszy wzrost, które pozwalają na aktywne włączenie w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych, dając im jednocześnie możliwość czerpania korzyści ze wzrostu gospodarczego.

Początkowo dyskusje wokół zrównoważonego rozwoju ograniczały się do potrzeby zmniejszania negatywnego oddziaływania gospodarek na środowisko przyrodnicze. Z biegiem lat koncepcja nabrała pełniejszego zrozumienia, wyrównując istotę trzech czynników rozwoju: poszanowania środowiska, postępu społecznego i wzrostu gospodarczego. Obecnie koncepcja zrównoważonego rozwoju coraz częściej wchodzi do głównego nurtu dyskusji nad rozwojem społeczno-gospodarczym, stając się zasadą horyzontalną, odzwierciedlaną we wszystkich politykach rozwojowych kraju.

W Polsce zasadzie zrównoważonego rozwoju nadano rangę prawa podstawowego wynikającego z zapisów Konstytucji RP. Art. 5 ustawy zasadniczej mówi:

„Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Jakie są cele zrównoważonego rozwoju?

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta w 2015 przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 **współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych**.

Agenda 2030, stanowiąc kontynuację globalnych wysiłków na rzecz poprawy jakości życia wszystkich ludzi na świecie, nawiązuje i w znacznej mierze opiera się na Milenijnych Celach Rozwoju realizowanych w latach 2000 - 2015. Jednakże jej zakres jest znacznie szerszy niż Programu Milenijnego. Obok takich priorytetów jak zdrowie, edukacja oraz żywność i bezpieczeństwo żywnościowe, Agenda wskazuje szereg celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych, dążąc do takiego przekształcania gospodarek, aby stworzyć podstawy do długotrwałego, zrównoważonego wzrostu, sprzyjającego tworzeniu nowych miejsc pracy.

Agenda 2030 ma charakter uniwersalny, horyzontalny i jest bardzo ambitna. Obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy.

Cele zrównoważonego rozwoju (SDGs)

1 KONIEC ZUBÓSTWEM

Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

2 ZERO GŁODU

Cel 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo

3 DOBRE ZDROWIE I JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt

4 DOBRA JAKOŚĆ EDUKACJI

Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie

5 RÓWNOŚĆ PŁCI

Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt

6 CZYSTA WODA I WARUNKI SANITARNE

Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi

7 CZYSTA I DOSTĘPNA ENERGIA

Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie

8 WZROST GOSPODARZY I GODNA PRACA

Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi

9 INNOWACYJNOŚĆ, PRZEMYSŁ, INFRASTRUKTURA

Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

Cel 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami

Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustyńnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

Cel 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalnego partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju

Pełny tekst Rezolucji ONZ – Przekształćmy nasz Świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju – w języku polskim – dostępny na stronie <http://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/agenda-2030/o-agendzie/>

Jakie zmiany transformacyjne są oczekiwane?

Nowa wizja rozwoju świata nakreślona w Agendzie 2030 koncentruje się na pięciu wielkich zmianach transformacyjnych, określonych jako zasada 5P (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership):

Ludzie (People) – Nie pomijanie nikogo, czyli docieranie do grup wykluczonych, tworzenie warunków i możliwości korzystania z powszechnych praw człowieka i osiągnięć gospodarczych przez wszystkich ludzi.

Planeta (Planet) – Budowanie modelu rozwoju, który będzie sprzyjał wzrostowi gospodarczemu i większemu włączeniu społecznemu oraz racjonalnie wykorzystywał zasoby środowiska naturalnego, dając efekt lepszej jakości życia oraz rozwiązywania problemu ubóstwa.

Dobrobyt (Prosperity) – Przekształcanie gospodarek sprzyjające tworzeniu miejsc pracy i zapewnieniu inkluzywnego rozwoju, przy wykorzystaniu nowych technologii i potencjału biznesu, zapewnieniu dostępu do dobrej edukacji, opieki zdrowotnej czy infrastruktury.

Pokój (Peace) – Budowanie pokoju oraz skutecznych, sprawiedliwych, otwartych i odpowiedzialnych instytucji, gwarantujących wzmocnienie roli prawa, włączenie społeczne i współdecydowanie, dostęp do sprawiedliwości, niedyskryminowanie kogokolwiek.

Partnerstwo (Partnership) – Nowe globalne partnerstwo, polegające na solidarności, współpracy, odpowiedzialności i przejrzystości podejmowanych działań przez wszystkich interesariuszy na szczeblu zarówno globalnym jak i lokalnym.

Jak kraje mają realizować Agendę?

Agenda 2030 to uniwersalny plan rozwoju dla świata, który wymaga dostosowania do realiów każdego państwa, stąd rola krajów we wdrażaniu jest kluczowa. Złożoność i przenikanie się SDGs wymaga szerokiego zaangażowania i odpowiedzialnej współpracy, dlatego istotne jest przełożenie globalnych celów na grunt krajowy, regionalny, lokalny oraz uświadomienie ich znaczenia dla każdego.

Artykuł 21 Agendy uznaje odpowiedzialność każdego państwa za jej realizację na poziomie krajowym, regionalnym i globalnym, z uwzględnieniem realiów, możliwości i stopnia rozwoju, w oparciu o poszanowanie narodowych polityk i priorytetów rozwoju.

Aby wypełnić zobowiązania w zakresie globalnych celów, niezbędne jest podjęcie działań przez wszystkie państwa:

- Wyznaczenie celów rozwojowych na szczeblu krajowym, które będą nawiązywać do celów zrównoważonego rozwoju przyjętych wraz z Agendą 2030.
- Zapewnienie monitorowania postępów na poziomie kraju – dobór wskaźników, wdrożenie odpowiedniego systemu monitorowania i raportowania.
- Budowanie partnerstwa z szerokim gronem interesariuszy na rzecz nowego modelu rozwoju i realizacji SDGs.

Jak Polska realizuje Agendę 2030?

Polska perspektywa działań na rzecz zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju gospodarczego została sformułowana w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)*, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju. Strategia przedstawia nowy model rozwoju – *rozwój odpowiedzialny*, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń. Nie chodzi zatem tylko o wielkość PKB, ale przede wszystkim o jego jakość oraz o postrzeganie procesów rozwojowych w kontekście ich znaczenia dla obywateli.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Nowy model rozwoju dla Polski nakreślony w Strategii wychodzi naprzeciw oczekiwaniom sformułowanym w Agendzie 2030. Koncepcja trwałego i odpowiedzialnego rozwoju, na której zbudowano Strategię, jest spójna z ambitną wizją Agendy 2030, *wizją świata wolnego od ubóstwa, gdzie każdy człowiek ma możliwość korzystania z rozwoju*.

Zbieżność Strategii i Agendy zauważalna jest na poziomie celów, obszarów i działań priorytetowych, a także wskaźników.

Koordynatorem procesu realizacji *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*, jak i Agendy ONZ na szczeblu rządowym w Polsce jest Ministerstwo Rozwoju.

Jakie priorytety wskazuje Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

stabilność makroekonomiczna

Cel główny SOR

Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym

Cel szczegółowy I

Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Cel szczegółowy II

Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Cel szczegółowy III

Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii

Strategia stawia człowieka w centrum bezpośredniego zainteresowania, podporządkowując działania w sferze gospodarczej osiągnięciu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli. Oczekiwane efekty, jak ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa, nierówności społecznych, poprawa opieki zdrowotnej i stanu środowiska naturalnego, a także zwiększenie roli kapitału społecznego w rozwoju, wpisują się w postanowienia Agendy 2030.

Cel I

Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

10

W sferze gospodarczej nacisk położony jest na budowę silnego przemysłu, spójne i kompleksowe inwestycje, zwłaszcza inwestycje w innowacje, ekspansję zagraniczną polskiego biznesu – wzrost obecności na dotychczasowych i wchodzenie na nowe, szybko rozwijające się rynki, jak najpełniejsze skorzystanie z rewolucji cyfrowej, dynamicznego rozwoju technologii informatycznych.

W Agendzie 2030 wymienia się zarówno innowacyjność, jako czynnik poprawiający produktywność, jak też zwiększenie dostępu do ICT, promocję zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wzmocnienie finansowania inwestycji.

Zatem działania w ramach Celu I Strategii są zbieżne przede wszystkim z celami 8, 9, 12 Agendy, ale również zadaniami w zakresie zapewnienia wysokiej jakości edukacji technicznej, zawodowej i wyższej (cel 4). Szereg działań ukierunkowanych jest także na obszary związane ze zrównoważonym rolnictwem i produkcją żywności, technologiami środowiskowymi, zmniejszaniem nierówności, czy globalnym partnerstwem na rzecz rozwoju, występujące w celach 2, 7, 10, 11, 13, 16 i 17 Agendy.

Rozwój społecznie i terytorialnie wrażliwy to cel Strategii, który akcentuje spójność społeczną jako warunek gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia, dobrej jakości miejscami pracy i dużą skalą przedsiębiorczości oraz kładzie nacisk na włączenie w procesy rozwojowe wszystkich obszarów, w tym małych miast i obszarów wiejskich. Korzyści ze wzrostu gospodarczego powinny być dostępne dla wszystkich, bez względu na miejsce ich zamieszkania.

Agenda 2030 jasno w tym zakresie mówi o konieczności zagwarantowania równego dostępu do zasobów gospodarczych i podstawowych usług, walki z ubóstwem, szczególnie wśród najmłodszych (cel 1, 2), zapewnienia opieki zdrowotnej (cel 3), tworzenia nowych miejsc pracy i promocji zatrudnienia (cel 8, 9), zapewnienia każdemu bezpiecznych i odpowiednich warunków mieszkaniowych, dostępu do komunikacji (cel 10 i 11).

Wiele działań przewidzianych w ramach celu II Strategii będzie realizować zadania w zakresie poprawy edukacji, zwiększenia równości praw kobiet i mężczyzn oraz bezpieczeństwa (cel 4, 5, 16).

Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

Priorytetowym obszarem Strategii jest poprawa jakości stanowiącego prawa, budowa takiego systemu zarządzania procesami rozwojowymi, który pozwoli na sprawną koordynację najważniejszych procesów gospodarczych, przy wykorzystaniu możliwości jakie dają technologie cyfrowe. Jednocześnie istotne jest tworzenie transparentnych warunków prowadzenia biznesu, prostszych i stabilnych regulacji, poprawa sytuacji na rynku pracy, a w rezultacie poprawa warunków bytowych Polaków, zgodnie z zasadą godnej, dostosowanej do kwalifikacji pracy i sprawiedliwego wynagrodzenia.

Agenda formułuje konkretne zadania w zakresie zapewnienia pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich (cel 8), równie wyraźnie wskazuje na wzmocnienie roli prawa (cel 16) oraz zwiększenia dostępu firm do usług finansowych (cel 9).

Wiele działań realizujących cel III Strategii zbieżnych jest z zadaniami związanymi z ochroną zdrowia, zapewnieniem bezpiecznych systemów transportu, czy wzmocnieniem środków wdrażania (cel 3, 11, 17).

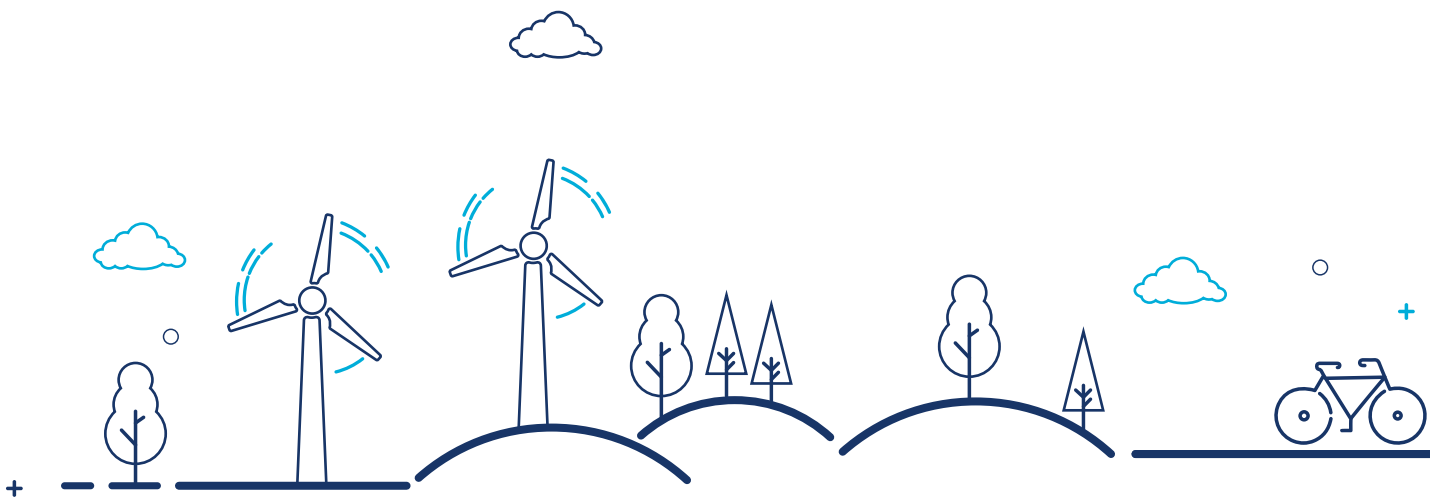
Obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR

Na osiągnięcie celów sformułowanych w Strategii wpływać będą sprawne działania państwa związane z: poprawą jakości kapitału ludzkiego i zwiększeniem udziału kapitału społecznego w rozwoju kraju, wzmocnieniem cyfrowego rozwoju, zwiększeniem dostępności transportowej, zrównoważeniem systemu energetycznego kraju, gospodarowaniem zasobami środowiska naturalnego, a także wzrostem poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kwestie społeczne i zapewnienie warunków dla rozwoju człowieka są kluczowe w Agendzie, podkreślającej potrzebę eliminacji ubóstwa (cel 1), zapewnienia godnej pracy (cel 8), dostępu do dobrej edukacji dla wszystkich (cel 4), jak również równego dostępu do szeroko rozumianej infrastruktury (cel 9). Istotne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie dostaw czystej i dostępnej dla wszystkich energii (cel 7), wody i warunków sanitarnych (cel 6) oraz promocja wzorców zrównoważonej produkcji i konsumpcji (cel 12). Agenda wskazuje, że o jakości życia zadecyduje walka ze zmianami klimatu i zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych i wodnych (cel 13, 14, 15). Szczególny nacisk położony jest w Agendzie na zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa, poszanowanie praw człowieka oraz dobre i przede wszystkim odpowiedzialne rządzenie, jako podstawowe warunki trwałego rozwoju (cel 16).

MINISTERSTWO ROZWOJU

Kontakt:

Ministerstwo Rozwoju

Departament Strategii Rozwoju

Tel: 22 273 76 00

Fax: 22 273 89 08

e-mail: Agenda2030@mr.gov.pl

